

Sygn. akt IV Ca 108/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w (...) IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Wanda Dumanowska (spr.), Mariusz Struski

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Zadrozna

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2015 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa V. (...)

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko A. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego

w C. z dnia 2 grudnia 2014r., sygn. akt I C 275/14

1. oddała apelację,
2. zasądza od pozwanego A. G. na rzecz powódki (...) z siedzibą w B. kwotę 1200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 108/15

UZASADNIENIE

Powód (...) z siedzibą w B. wniósł przeciwko A. G. o zapłatę kwoty 15.530,38 zł wraz z odsetkami umownymi od dnia 5.01.2013r. oraz kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że strony łączyła umowa leasingu z dnia 16.01.2008r., która wygasła w dniu 22.03.2012r. na skutek całkowitej szkody przedmiotu leasingu zgodnie z art. 709⁵ § 1 kc i § 13 OWUL. Zakład ubezpieczeń poinformował o przyznaniu odszkodowania, jednak na skutek ustaleń policji dotyczących prowadzenia pojazdu przez kierowcę w stanie nietrzeźwości, zażądał zwrotu wypłaconego odszkodowania. Stosownie do art. 709⁵ § 3 k.c. i § 13 ust. 2 OWUL stronie powodowej przysługuje należność w kwocie 15.977,43 zł pomniejszona o nadpłatę w kwocie 447,05 zł, więc dochodzi kwoty 15.530,38 zł. Odsetki umowne wynikają z § 11 ust. 5 OWUL.

Pozwany A. G. wniósł o oddalenie powództwa, wskazując, że cała należność dochodzona pozwem została rozliczona na zasadzie wypłaty odszkodowania na rzecz powoda, które zostaje zaliczone na poczet rat leasingowych a nawet strona powodowa, winna zwrócić pozwanemu nadwyżkę z wypłaconego odszkodowania.

Wyrokiem z dnia 2 grudnia 2014r. Sąd Rejonowy w (...) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 15.530,38 zł wraz z odsetkami w wysokości 23% w stosunku rocznym od dnia 5.01.2013r. do dnia 9.01.2013r., w wysokości 22% od dnia 10.01.2013r. do dnia 6.02.2013r., w wysokości 21% od dnia 7.02.2013r. do dnia 6.03.2013r., w wysokości 19% od dnia 7.03.2013r. do dnia 8.05.2013r., w wysokości 18% od dnia 9.05.2013r. do dnia 5.06.2013r., w wysokości 17% od dnia 6.06.2014r. do dnia 3.07.2013r. roku, w wysokości 16% od dnia 4.07.2013r. do dnia 8.10. 2014r. oraz w wysokości 12% od dnia 9.10.2014r. do dnia zapłaty, jak i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.612,00 zł tytułem kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następującego stanu faktycznego:

Strony procesu zawarły umowę leasingu operacyjnego nr (...) z 16.01.2008 r., którego przedmiotem był samochód osobowy marki S. (...) nr nadwozia (...).

W dniu 18 lutego 2012r. samochodem marki S. (...), będącym przedmiotem umowy leasingu, kierował syn pozwanego K. G. i na skutek wypadku samochód uległ całkowitej szkodzie, a przeciwko synowi pozwanego toczyła się sprawa o jazdę w stanie nietrzeźwości, w której to zabrano mu prawo jazdy. Pozwany nie wyraził chęci przejęcia samochodu od firmy leasingowej.

Jak ustalił Sąd Rejonowy (...) S.A. w W. decyzją z dnia 14.03.2012r. przyznało stronie powodowej odszkodowanie z tytułu szkody całkowitej w pojeździe marki S. nr rej. (...). Jednocześnie jednak (...) S.A. w W. pismem z 22.03.2012 r. zwróciło się do strony powodowej o zwrot kwoty 20.785,37 zł mylnie wypłaconej tytułem kosztów naprawy uszkodzonego samochodu. W dniu 16.03.2012r. towarzystwo ubezpieczeń zostało poinformowane przez policję w B., że w dniu 18.02.2012r. kierujący pojazdem K. G. był w stanie nietrzeźwości. Zgodnie z postanowieniami § 8.1 pkt 3a ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco ubezpieczeniem nie są objęte szkody powstałe podczas kierowania pojazdem przez ubezpieczającego lub osobę uprawnioną do korzystania pojazdu w stanie nietrzeźwości lub w stanie po spożyciu alkoholu. Kwota ubezpieczenia została zwrócona towarzystwu ubezpieczeniowemu.

Strony z dniem 22.03.2012r. rozwiązały umowę leasingu nr (...) z dnia 16.01.2008 r. w związku z szkodą całkowitą przedmiotu umowy leasingu.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika ponadto, że strona powodowa dnia 25 lipca 2012r. wystawiła pozwanemu notę księgową nr (...) obciążającą go kwotą do zapłaty w wysokości 15.530,38 zł

W dniu 23.11.2012r. (...) S.A. wydało decyzję odmowy wypłaty odszkodowania. Z kolei powód w dniu 28.12.2012r. wystosował do pozwanego ostateczne przedegzekucyjne wezwanie do zapłaty.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy zważył, że w rozpoznawanej sprawie stan faktyczny był bezsporny, zaś istotą sporu była ocena czy zobowiązanie pozwanego, do zapłaty pozostałych rat leasingowych z tytułu wygaśnięcia umowy leasingu, wobec powodowej firmy leasingowej wygasło na skutek wypłaty odszkodowania przez zakład ubezpieczeń i czy konsekwencją dobrowolnego zwrotu przez stronę powodową niezasadnie wypłaconego odszkodowania jest co najwyżej możliwość dochodzenia regresu od kierowcy pojazdu.

Dalej Sąd I instancji, powołując się na postanowienia ogólnych warunków umów leasingu (OWUL) obowiązujących strony postępowania, ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco, jak i na przepis art. 7095 § 1 kc oraz, zważył, że jakkolwiek początkowo istniała podstawa prawna do wypłaty odszkodowania z powodu szkody całkowitej w ubezpieczonym pojeździe, to jednak odpadła ona na skutek ustalenia prowadzenia tego pojazdu przez nietrzeźwego kierowcę i zaistnienia okoliczności wyłączającej odpowiedzialność przewidzianej w § 8.1 pkt 3a (...). Zakład ubezpieczeń powołując się na mylne (błędne) wypłacenie odszkodowania, w istocie uchylił się od swojego oświadczenia o przyznaniu odszkodowania z uwagi na błąd i wniósł o jego zwrot, co uczyniła strona powodowa (art. 410 kc *condictio causa finita*).

W ocenie Sądu I instancji w sytuacji nienależnej wypłaty stronie powodowej odszkodowania przez ubezpieczającego, w następstwie czego nastąpił dobrowolny zwrot wypłaconego odszkodowania, nie sposób uznać, że doszło do zaistnienia sytuacji przewidzianej w § 13 ust. 2 i 3 OWUL i wygaśnięcia zobowiązania pozwanego względem powodowej firmy leasingowej.

Ponadto Sąd Rejonowy stwierdził, że wszakże strona powodowa zgodnie z § 13 ust.9 OWUL nie była zobowiązana do dochodzenia przed sądem odszkodowania z tytułu całkowitego zniszczenia lub utraty przedmiotu leasingu od zakładu ubezpieczeń a ryzyko odmowy wypłaty odszkodowania przez zakład ubezpieczeń ponosi korzystający czyli pozwany. Także ryzyko przypadkowej utraty samochodu np. na skutek samowolnego przywłaszczenia obciąża pozwanego (§ 9 pkt. 7 OWUL).

Sąd I instancji na mocy przepisu art. 217 § 3 k.p.c. pominął wniosek dowodowy o przesłuchanie w charakterze świadka K. G. na okoliczność przywłaszczenia przez niego samochodu bez wiedzy pozwanego z uwagi na to, że okoliczność ta nie jest istotna dla rozstrzygnięcia przedmiotowego sporu, jak i z uzupełniającej informacji (...) z uwagi na dostateczne wyjaśnienie okoliczności spornych.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł stosownie do treści 98 kpc.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodził się pozwany, który w wywiedzionej apelacji zaskarżył wydany wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania. Apelujący podniósł zarzut naruszenia prawa procesowego w postaci:

1. art. 233 § 1 kpc polegający na:

a) pominięciu dowodów z dokumentów w postaci noty księgowej nr (...) z dnia 17.07.2012r. wraz z kompensatą kwoty 447,05 zł, noty księgowej nr (...) z dnia 17.07.2012r. wraz z kompensatą kwoty 2.167,85 zł oraz pisma (...) SA w W. z dnia 16.01.2012r.,

b) pominięciu dowodu z zeznań świadka K. G. oraz informacji (...) SA dotyczącej przyczyny zwrotu odszkodowania otrzymanego w zw. ze szkodą całkowitą,

c) przyjęciu, że powód zasadnie dokonał zwrotu wypłaconego mu przez (...) odszkodowania w zw. ze szkodą całkowitą samochodu S. (...),

2. art. 328 § 2 kpc poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd Rejonowy pominął analizę i ocenę dowodów w postaci noty księgowej nr (...) z dnia 17.07.2012r. wraz z kompensatą kwoty 447,05 zł, noty księgowej nr (...) z dnia 17.07.2012r. wraz z kompensatą kwoty 2.167,85 zł oraz pisma (...) SA w W. z dnia 16.01.2012r.

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej, jak i o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego kosztów procesu za II instancję. Według powoda apelacja pozwanego stanowi niczym nieuzasadnioną polemikę ze słusznym stanowiskiem Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy wydał słuszne rozstrzygnięcie oparte na prawidłowo ustalonym stanie faktycznym oraz dokonanych na jego podstawie rozważaniach prawnych wynikających z właściwie zastosowanych przepisów prawa. Ustalenia faktyczne są wystarczające również dla rozstrzygnięcia apelacji dlatego Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne.

Zważyć należało, że apelujący podniósł w istocie wyłącznie zarzut naruszenia prawa procesowego, co upatrywał w uchybieniu przepisom art. 233 § 1 kpc i art. 328 § 2 kpc. Główny zaś zarzut apelacji opiera się na konstatacji, iż stan faktyczny został ustalony niezgodnie z materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

Z powyższym zarzutem nie sposób było się zgodzić. Przede wszystkim należało mieć na uwadze, że przepis art. 233 § 1 kpc daje wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów, która odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebrany materiałem dowodowym. Jest to podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (vide: orz. SN z 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95, nie publ.). W orzeczeniu z 10 czerwca 1999 r. II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655, Sąd Najwyższy stwierdził, że normy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do .pozostałego materiału dowodowego.

Swobodna ocena dowodów nie może być jednak całkowicie dowolna. W doktrynie i orzecznictwie formułowane są reguły ocenne, które mają pomóc sędziemu, a wyprowadzane przede wszystkim z prawidłowej wykładni obowiązujących w postępowaniu dowodowym przepisów. Granice jej wyznaczają trzy czynniki: logiczny, ustawowy i ideologiczny (vide: Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, pod red. T. Erecińskiego, Wydawnictwo Prawnicze, Wa-wa 1997, str. 379 i nast.).

Pierwszy z tych czynników oznacza, iż sąd ma obowiązek wyprowadzenia z materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych, bowiem własne przekonanie sądu nie może naruszać zasady logicznego powiązania wniosków z zebrany w sprawie materiałem. Sąd może dawać wiarę tym lub innym dowodom, czy świadkom, czyli swobodnie oceniać ich zeznania, nie może jednak na tle tych zeznań budować wniosków, które z nich nie wynikają. Zasada ta ujęta jest w ramy proceduralne, tzn. musi odpowiadać pewnym warunkom określonym przez prawo procesowe (czynnik ustawowy), co oznacza, że sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, z zachowaniem wymagań dotyczących źródeł dowodzenia oraz zasady bezpośredniości oraz, że ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Nadto sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, tj. dokonać wyboru tych, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Wiąże się to z obowiązkiem należytego uzasadnienia orzeczenia (por. art. 328 § 2 kpc). Uważa się także, iż granice swobodnej oceny dowodów warunkuje czynnik ideologiczny, tj. poziom świadomości prawnej sędziego oraz obowiązujące w danym momencie poglądy na sądowe stosowanie prawa. Obok znajomości przepisów, doktryny i orzecznictwa na postępowanie sędziego i sposób oceny przez niego różnych środków dowodowych wpływają także informacje dotyczące różnych faktów życia społecznego, jego ogólna kultura prawna, jak również system pozaprawnych reguł i ocen społecznych, do których odsyłają przepisy obowiązującego prawa.

Przysługujące sądowi prawo swobodnej oceny dowodów musi być tak stosowane, aby prawidłowość jego realizacji mogła być sprawdzona w toku instancji. Ale skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak: SN w orz. z 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, LexPolonica nr 1934200, niepubl., por. również orz. SN: z 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, LexPolonica nr 345713 (OSNC 2000, nr 10, poz. 189) oraz z 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, LexPolonica nr 346462 (OSNAPiUS 2000, nr 19, poz. 732).

W ocenie Sądu II instancji taka sytuacja nie ma miejsca w realiach rozpoznawanej sprawy. Apelujący nie zauważył bowiem, że ustalenia i rozważania Sądu I instancji oparte zostały na zaferowanym przez strony materiale dowodowym. W granicach właśnie swobodnej oceny dowodów Sąd I instancji miał prawo eliminować pewne dowody

lub ich fragmenty, tzn. nie dać im wiary albo uznać za nieistotne. Stanowisko swe w tym zakresie uzasadnił w sposób zgodny z dyspozycją art. 233 § 1 kpc. Subiektywne zaś przeświadczenie apelującego o jego racjach nie może stanowić podstawy do uwzględnienia apelacji i wniosku o zmianę rozstrzygnięcia.

W powyższym kontekście za niezasadne, a w konsekwencji nieskuteczne uznać należało zarzuty pominięcia dowodów z dokumentów w postaci noty księgowej nr (...) z dnia 17.07.2012r. wraz z kompensatą kwoty 447,05 zł, noty księgowej nr (...) z dnia 17.07.2012r. wraz z kompensatą kwoty 2.167,85 zł. Dostrzec należało, że do akt sprawy została dołączona wyłącznie nota księgowa nr (...) obciążająca pozwanego kwotą do zapłaty w wysokości 15.530,38 zł (k. 49). Pozwany wprowadził odwoływał się do drugiej noty księgowej o tym samym numerze oraz z tej samej daty w sprzeczności od nakazu zapłaty, ale postępowanie to toczyło się według zasad elektronicznego postępowania upominawczego ((...)), gdzie nie było dołączonych dokumentów. Następnie pełnomocnik pozwanego odwołał się do tejże noty także na rozprawie w dniu 29.09.2014r. (k. 71), niemniej jednak nie zmienia to faktu, że druga nota nie została faktycznie do akt niniejszej sprawy złożona przez stronę pozwaną, zaś powód zaprzeczył temu, wobec czego nie sposób było zasadnie twierdzić, że okoliczność, na którą obecnie powoływał się pozwany w apelacji została w sprawie dowiedziona.

Także pismo (...) SA w W. z dnia 16.01.2012r., co do którego to dokumentu pozwany stawiał zarzut pominięcia go przy rozstrzygnięciu przez Sąd I instancji oraz niewyjaśnienia tego zaniechania w uzasadnieniu wyroku, zostało po raz pierwszy przywołane w niniejszej sprawie na etapie postępowania apelacyjnego. Również ono nie zostało dołączone do akt sprawy, w tym i do apelacji, ani też nie zostało wyjaśnione, z jakich przyczyn to właśnie towarzystwo - mimo iż ubezpieczycielem było (...) SA - miałoby wypłacać odszkodowanie.

Nie mógł ostać się również, jako bezzasadny, zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 kpc. Zdaniem Sądu Okręgowego wszystkie konkluzje Sądu Rejonowego zostały przez ten Sąd prawidłowo pod względem prawnym umotywowane – z podaniem podstaw prawnych, uzasadnieniem podstawy faktycznej oraz wskazaniem dowodów, jak i określeniem przyczyn, dla których Sąd ten jednym dowodom dał wiarę, odmawiając jej innym. Na marginesie wypada jedynie zauważyć, że o skutkującym zmianą orzeczenia Sądu I instancji naruszeniu art. 328 § 2 kpc można by mówić wtedy, gdyby uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie pozwalało skontrolować prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1998r., I CKN 949/97, LexPolonica nr 2050372). Taka sytuacja nie ma jednak miejsca w niniejszej sprawie, w szczególności dostrzec należało, że Sąd I instancji wyraźnie wyartykułował motywy, dla których uznał, że powództwo jest zasadne, w szczególności powołał się na konkretne postanowienia ogólnych warunków umów leasingu obowiązujących strony postępowania, z których wprost wynikają ich obowiązki i uprawnienia.

W tym stanie rzeczy powtórzyć należało, że zarzut naruszenia przepisów art. 233 § 1 kpc i art. 328 § 2 kpc, tłumaczony brakiem analizy dokumentów w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w sytuacji, gdy dokumenty te nie zostały w ogóle złożone do akt sprawy, jest oczywiście bezzasadny.

W powyższym kontekście także zarzut pominięcia dowodu z zeznań świadka K. G. nie może się ostać. Sąd I instancji słusznie stwierdził, że okoliczności, na jakie miałby zeznawać ten świadek nie były istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Wniosek dowodowy w tym zakresie został wszakże złożony na okoliczność przywłaszczenia przez świadka samochodu bez zgody i wiedzy pozwanego, przy czym okoliczność ta rzeczywiście była obojętna dla wyniku niniejszego postępowania – w szczególności wobec jednoznacznego brzmienia łączącego strony postanowienia § 13 ust. 6 OWUL, w myśl którego W przypadku otrzymania przez Finansującego pisemnego stanowiska zakładu ubezpieczeń dotyczącego odmowy wypłaty odszkodowania, Korzystający zobowiązany jest zapłacić finansującemu kwotę odszkodowania wyliczoną wg postanowień ust. 2. Ponadto zarzut tak zgłoszony w apelacji przez pozwanego był też spóźniony. Z protokołu rozprawy z dnia 2.12.2014r. wynika, że Sąd I instancji odwołał się do przepisu art. 217 § 3 kpc, natomiast pełnomocnik pozwanego, obecny wówczas na rozprawie, nie zgłosił zastrzeżeń w trybie art. 162 kpc co do nieprawidłowości tego postanowienia Sądu I instancji. W tej sytuacji uznać należało, że utracił prawo dalszego powoływania się na ten zarzut. Ponadto zauważyć należało, że i w samej apelacji brak jest formalnego wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań tego świadka, czy z wnioskowanych dokumentów, a wszakże zasadniczym wnioskiem apelacji jest wniosek o zmianę zaskarżonego orzeczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił, na podstawie art. 385 kpc, apelację pozwanego, orzekając o tym, jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2 sentencji) orzeczono stosownie do jego wyniku, tj. zgodnie z zasadą z art. 98 § 1 kpc, na podstawie art. 108 § 1 kpc oraz przy uwzględnieniu art. 99 kpc i § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 490).